

СВЕТОСЛАВ МИНКОВ

ПАМЕТНИК

chitanka.info

Историята на литературата е запазила сред повехналите си страници вълнуващи примери за трънливия житейски път на някои гениални творци. Омир, след чиято смърт седем града са си оспорвали честта да се наричат негово родно място, се е влачил сляп из широките друмища на родината си и е пеел песните си за късче хляб. Молиер също е бил гладуващ скитник-актьор, а Балзак е водил цял живот непримирима борба с многобройните си кредитори. Имало е, разбира се, и такива гении, които са успявали да се измъкнат из тресавището на нищетата и да се радват още приживе на всенародно признание, на богатство и слава. Към тяхното число принадлежи днес и нашият именит белетрист, гордостта на българската литература Всепопобед Разгромов.

Първите творчески стъпки на Всепопобед Разгромов не привлякоха вниманието на широките народни маси. Дори отлично дресираните птичари-критици отначало не подушиха каква райска птица се е излюпила в девствените дебри на литературата ни. Причината за това е прескръбното обстоятелство, че начеващият писател напечата няколко разказа с истинското си име Кънчо Пелтеков. А с такова име, съгласете се, не се прави никаква литература. С такова име не се печели нито известност, нито богатство — то не вдъхва никому доверие. Ей такива предразсъдъци, за съжаление, господствуват все още в нашата действителност.

Младият автор разбра веднага тая горчива истина и след няколкодневна размисъл реши да се освободи завинаги от досадното си кръщелно име, което просто запушваше като тапа гениалната му дарба и ѝ пречеше да се прояви. Седна той пред писмената си маса и изписа цял куп хартия с най-различни псевдоними, докато най-сетне намери разковничето на успеха: Всепопобед Разгромов. Тоя псевдоним звучеше гордо. Всепопобед означаваше развихрения устрем на тържествуващата творческа личност, а Разгромов криеше в себе си неограничен заряд от всеунищожителна сила. Тапата Кънчо потъна в небитието и по страниците на вестници и списания започна да се разлива пенливият и шумящ гений на Всепопобед Разгромов. Скоро критиката установи, че на литературния ни хоризонт е изгряла ослепителна звезда от първа величина, която не признава законите за гравитацията и се върти съвсем самостоятелно около собствената си ос.

Но в онова тъмно време на фашисткото робство, когато се задушаваше всяка свободна проява на мисълта, яркият гений на Всепоход Разгромов не можеше да засияе с пълния си блясък. Всепоход Разгромов беше прогресивен писател и фашистката цензура дебнеше всеки ред, излязъл изпод перото му. С острия си усет за самосъхранение той пишеше нарочно съвсем бледи разкази и романи, като изливаше революционния си патос само в интимни разговори с най-близки приятели. Неуморимият борец за социална правда скърцаше яростно със зъби срещу мракобесието и тиранията и чакаше с нетърпение великия ден на народната свобода, за да разгърне открито и широко всичките си творчески възможности. През дните на съпротивата той сърбаше мрачно кафето си в една сладкарница и беше почти готов да вземе лично участие в борбата, но събитията го изпревариха и не му позволиха да стане нито партизанин, нито дори ятак.

Затова пък, когато по паважа на столичните улици загърмяха първите съветски танкове и от планините слязоха нашите славни партизански отреди, Всепоход Разгромов стоеше начело на посрещачите и ентузиазирано приветствуваше освободителите с огнени слова. От тоя ден нататък неговата ликуваща фигура можеше да се види навсякъде. Той хвърчеше денонощно из улиците в една осемцилиндрова кола като живо въплъщение на неукротимия дух на революцията, като светъл символ на изгрялата свобода. Всепоход Разгромов проникваше безпрепятствено в министерства и учреждения, във фабрики и заводи, разгонваше фашистките остатъци и поздравяваше работниците от свое име и от името на новото народно правителство. Ние няма да изброяваме всички негови заслуги за укрепването на народната власт, за щастливо водената и завършена Отечествена война, за събарянето на монархията и за обявяването на народната ни република, за разцвета на бригадирското ни движение и за упоритото ни социалистическо строителство. Изключителните заслуги на нашия именит събрат в тия отделни фази на всенародния подем ще бъдат отбелязани един ден със златни букви в историята, над която още отсега работят внушителен брой академици, професори, доценти и асистенти.

Като поутихна стихията на деветосептемврийската епопея, Всепоход Разгромов скочи от осемцилиндровата кола и се издигна

високо-високо, чак до най-отговорните другари от управлението. Оттам той разпери могъщите си криле над родната ни култура и я взе под свое покровителство. Неизбежен съветник в разни културни комисии, той участвуваше при разрешаването на всеки културен въпрос и тежката му дума винаги смазваше всякакви възражения. Всепобед Разгромов определяше с непогрешима точност творческите и граждански качества на тоя или на оня културен работник, чертаеше неуморно най-смели планове и особено строго критикуваше днешната ни литературна пустиня. Историческо ще остане неговото публично обещание да изгради от собствените си произведения един гигантски литературен язовир, който ще напоява през вековете цялата наша култура.

Но редом с развихрената си културна дейност Всепобед Разгромов вземаше така също трескаво участие и във всички останали области на живота. Нямахше по-значително обществено и политическо събитие, нямахше акция от по-голям мащаб, които да не бяха отразени от гениалното му перо. Широките народни маси поглъщаха жадно премъдрите слова, които се печатаха с името на любимия автор, и тия слова дълго време след отпечатването им се шепнеха благоговейно от уста на уста. Всепобед Разгромов съзнаваше ясно силата и величието на изразните си средства и затова предварително уговаряше хонорара за всеки печатан знак, който му се заплащаше по особена таблица, изработена и одобрена от самия него. Подобно на метеорологичната служба за времето той организира своя служба за редовно осведомяване на читателите с неговите творчески планове.

Тая служба един ден пръсна радостната новина, че Всепобед Разгромов работи усилено над новия си роман от съпротивата с вълнуващото и оригинално заглавие „Кожух и яйце“. Народът зашумя в трепетно очакване. Към кабинета на писателя захвърчаха телеграми от всички краища на републиката и осведомителната служба до читателите трябваше да издава два пъти дневно бюлетин за вървежа на работата. Такава масова възбуда можеше да се наблюдава само в нюйоркската борса при стремителното повишаване на атомните акции. Точно след месец и седемнайсет дни службата съобщи, че романът е готов и е сложен под печат.

Изящно изработена корица още съхнеше по дървените скари на печатницата, когато някои критици пуснаха първите отзиви за

новоизлязлата книга. После, когато романът наистина се появи по витрините на книжарниците, възторгът беше всеобщ и неописуем. Безброй хвалебствия започнаха да се пръскат като разноцветни ракети. Критиката уверяваше, че романът „Кожух и яйце“ бил дългоочакваното високоидейно и дълбоко вълнуващо произведение на нашата епоха. Самите думи „кожух“ и „яйце“ изгубиха първоначалното си значение, превърнаха се в хипнотизиращи звукосъчетания и придобиха сияйния смисъл на нещо героично, възвишено и благородно. Като естествена последица от тая единодушна възторжена оценка романът „Кожух и яйце“ бе удостоен едновременно с три награди. Една литературна комисия дори взе решение да увенчае това епохално произведение и с Нобеловата премия, ала в последния момент, при подписването на протокола, един от членовете на комисията си спомни съвсем случайно, че Нобеловата премия не е българска, а се присъжда от Шведската академия на науките. Поради тая чисто формална причина Всепоход Разгромов не получи световното отличие за литература, но той се утеши с мисълта, че и Максим Горки на времето бе имал същата участ и бе станал жертва на подобни недоразумения.

Докато настръхналата читателска публика щурмуваше книжарниците и разграбваше романа, осведомителната служба тръбеше с тържествени фанфари, че Всепоход Разгромов пише на същия сюжет киносценарий и национална драма в пет действия и десет картини. От протоплазмата на „Кожух и яйце“ се раждаха нови гениални произведения на изкуството, които от своя страна се размножаваха по закона за клетъчното деление на други, по-малки творбички, предназначени за самодейните колективи, за телевизията, за детския радиочас, за народните певци на петъчния селски пазар и тъй нататък. Идейните зрънца на „Кожух и яйце“ проникнаха в най-потулените кътчета на нашата република и дадоха богати плодове.

Ала тъкмо в апогейните мигове на славата си Всепоход Разгромов трябваше да претърпи жестока и просто подла обида. В марколюбителските магазини съвсем неочаквано се появи нова възпоменателна серия от пощенски марки с ликовете на някои заслужили български писатели и в тая серия, представете си, липсваше марка с образа на Всепоход Разгромов! Кой зложелател и народен враг си бе позволил такава дързост? Дълбоко засегнатият лауреат дигна

обществен скандал по повод на това открито незачитане на личността му и предизвика анкета за издирване на виновника.

И без да дочака резултата от анкетата, която се проточи като всяка анкета, Всепоход Разгромов реши да се самореабилитира по един забележителен начин. Притежавайки достатъчно средства, той обяви конкурс между българските скулптори за направа на мраморно възвишение в парка на собствената му вила, където той щеше да се изкачва от време на време и да играе ролята на жив паметник пред очите на съвременниците си. Според условията на конкурса в подножието на мраморния масив трябваше да бъдат изобразени барелефни сцени от всички негови произведения, а във вътрешността на масива се предвиждаше просторно помещение за хранилище на венците, полагани от признателния народ по различни случаи. С отделно завещание Всепоход Разгромов нареждаше да бъде погребан в тоя мавзолей, като напомняше и датите за чествуване на паметта му.

Състезанието, в което участваха най-изтъкнатите наши майстори на ваятелното изкуство, бе спечелено от един международноизвестен скулптор, прочут с изработените от него бюстове на всички монарси и на всички държавни мъже от всички народи. Вдъхновеният творец, който не отстъпваше по гениалност на Всепоход Разгромов, изпълни блестящо задачата си и сътвори истинско мавзолейно чудо. След хиляди трудности малкият гипсов макет се превърна най-сетне в мраморна грамада, висока петдесет метра. Идете я вижте. Тая грамада, озарявана денонощно от неонена светлина, крие в утробата си не само хранилище за венци, но и институт за изучаване живота и творчеството на Всепоход Разгромов, библиотека-музей, банкетна зала и дори баня.

Сега, през свободните си часове, Всепоход Разгромов се изкачва с асансьор на върха на мавзолея и се разхожда по широката му площадка, устремил проникателния си поглед отвъд времето и пространството.

И докато той се разхожда, долу, в подножието на мраморната грамада, шумят поклонници и делегации и никой не вярва, че вижда със собствените си очи тоя жив паметник на човешкия гений.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.